

НАПРЯМ 1. ЕКОНОМІКА

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-584-9-1>

ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ У РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Білоус Денис Сергійович

*здобувач освітнього ступеня «Магістр»,
Державний торговельно-економічний університет»*

Залучення фінансових ресурсів для розвитку територіальних громад в Україні є ключовим елементом децентралізації, що забезпечує фінансову спроможність громад через комбінацію власних доходів, державної підтримки та альтернативних джерел. Процес включає використання місцевих бюджетів, грантів, інвестицій та позик для реалізації проектів інфраструктури, соціально-економічного зростання та сталого розвитку.

Доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок податків, зборів, продажу та оренди комунальної власності, що створює основу фінансової самостійності громад. Державна підтримка надходить у вигляді дотацій, субвенцій та цільового фінансування з державного бюджету для покриття дефіциту та реалізації пріоритетних проектів. Альтернативні джерела, такі як гранти від міжнародних організацій (ООН, ЄС) та доходи від природних ресурсів, доповнюють бюджет і сприяють інноваційним ініціативам [1].

Громади залучають інвестиції через державно-приватне партнерство (ДПП), муніципальні запозичення, інвестиційні фонди та конкурси на гранти, що передбачає створення індустріальних парків і податкові стимули. Системний підхід поєднує власні надходження з державною допомогою та пошуком зовнішніх ресурсів, включаючи кредити від міжнародних фінансових організацій для енергоефективності та відбудови. Важливим є конкурсний відбір проектів, що розвантажує державний бюджет і стимулює ефективне управління [2, с. 92].

Серед видів міжнародного співробітництва передбачаємо наступні.

1. Формування відділу міжнародного співробітництва або сектору грантової підтримки при районній адміністрації чи координаційному органі, який займатиметься моніторингом грантових можливостей ЄС, збором інформації, підготовкою заявок, супроводом реалізації проектів і звітністю.

2. Запровадження цифрових інструментів для спрощення підготовки та супроводу заявок і проектів через створення онлайн-платформи або

порталу районної адміністрації з шаблонами документації, інструкціями та прикладами успішних проєктів.

3. Підвищення професійної спроможності громад через організацію навчальних заходів для посадовців на теми грантової діяльності, управління проєктами, звітування перед донорами та партнерства з бізнесом.

4. Розвиток співпраці між владою, бізнесом та громадою шляхом залучення місцевих підприємств до співфінансування проєктів. Проведення круглих столів для спільного планування та мобілізації ресурсів.

5. Створення чи оновлення стратегій розвитку кожної громади з урахуванням пріоритетів ЄС, що включають аналіз потреб, визначення завдань та очікуваних результатів.

6. Впровадження механізмів моніторингу та оцінки ефективності виконання грантових проєктів із публічною звітністю перед населенням про використання коштів і досягнуті результати, що стимулюватиме подальше залучення ресурсів.

Очікувані результати реалізації таких напрямів вдосконалення механізму залучення фінансових ресурсів у розвиток територіальних громад є:

1. Збільшення кількості успішних заявок на гранти ЄС завдяки професійній підготовці кадрів і створенню спеціалізованого відділу.

2. Зростання фінансової спроможності громад через залучення зовнішніх ресурсів, що дозволить перенаправити бюджетні кошти на інші пріоритети. Співпраця з бізнесом сприятиме додатковим інвестиціям.

3. Поліпшення інфраструктури та якості публічних послуг за рахунок реалізації проєктів; це включає енергоефективність, транспорт та екологічні ініціативи.

4. Посилення іміджу громад як привабливих для інвесторів, бізнесу та мешканців завдяки успішним проєктам із європейською підтримкою.

5. Зменшення дисбалансу між міськими та сільськими громадами району через підтримку менш розвинених територій.

6. Підвищення прозорості та ефективності управління завдяки цифровим платформам та системам моніторингу, що скорочують корупційні ризики і забезпечують фінансову дисципліну.

Висновок. Нерівномірність доходів між громадами призводить до диспропорцій у наданні послуг, вимагаючи вдосконалення управління та залучення креативних галузей як нових джерел. У контексті воєнних викликів зростає роль міжнародних грантів і програм ЄС для відновлення, з акцентом на прозорість та інвестиційний клімат. Перспективи розвитку залежать від посилення фінансової спроможності через нормативне забезпечення та стратегічне планування. Запропоновані напрями вдосконалення механізму залучення фінансових ресурсів Європейського

Союзу формують цілісну та ефективну систему розвитку територіальних громад. Вони спрямовані не лише на збільшення обсягів зовнішнього фінансування, а й на посилення управлінських, інституційних та кадрових спроможностей громад.

Створення спеціалізованих підрозділів, впровадження цифрових інструментів, розвиток партнерств із бізнесом та активізація міжнародної співпраці дозволять громадам більш системно підходити до залучення грантів ЄС і реалізації проектів. Підвищення кваліфікації кадрів та формування стратегічних документів з урахуванням пріоритетів ЄС сприятимуть якісній підготовці заявок, підвищенню прозорості управління та ефективному використанню отриманих ресурсів.

Очікуваний ефект від упровадження таких заходів включає зростання фінансової спроможності громад, розвиток інфраструктури, покращення публічних послуг, зміцнення довіри населення та партнерів, а також формування позитивного інвестиційного іміджу територій. У результаті громади отримають можливість переходу до моделі сталого розвитку, зменшення дисбалансів між територіями та підвищення конкурентоспроможності на регіональному рівні.

Таким чином, удосконалення механізму залучення фінансових ресурсів ЄС є не лише інструментом короткострокової підтримки, а стратегічним фактором довгострокового економічного зростання територіальних громад та підвищення їхньої стійкості в умовах сучасних викликів.

Список використаних джерел:

1. Овчаренко Т. Посібник підготовлено в межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру, за фінансової підтримки Європейського Союзу. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/568/4.pdf>.
2. Ступницький О. І., Швець І.Ю. Українська школа міжнародного інноваційного підприємництва, права і комунікацій. Дослідження за підтримки CEE Bankwatch Network. CEE Bankwatch Network, 2023. 123 с.